

Informatienota voor de raad

Datum 15 mei 2020

Onderwerp	Artikel 45 vragen van de raadsfractie PvdA “Voorkom stuwmeer aan problemen in de zorg”
Versienummer	V1.1

Portefeuillehouder Klaas Sloots en Michiel van Willigen

Informant S.A.P. Bruns
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 038 498 4057
Email S.Bruns@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Kennis te nemen van de beantwoording door het College van de artikel 45 vragen van de raadsfractie van de PvdA over het voorkomen van een stuwmeer aan problemen in de zorg.

Datum 15 mei 2020

Inleiding

De raadsfractie van de PvdA heeft art. 45 vragen gesteld PvdA “Voorkom stuwmeer aan problemen in de zorg”.

De PvdA fractie geeft aan:

Bij kwetsbare mensen, zowel bij ouderen als bij kinderen, kunnen in deze tijd bestaande problemen toenemen en zelfs crisissituaties ontstaan. Mensen kunnen extra kwetsbaar worden door ziekte (bijvoorbeeld een besmetting met Covid-19) of groeiende psychische problemen. Ook kunnen ouders of mantelzorgers overbelast raken of wegvallen zodat er onvoldoende zorg en ondersteuning overblijft. De gebruikelijke ondersteuning is weggefallen, zoals GGZ-ondersteuning, dagbesteding of arbeidstherapie en andere vormen van therapie. Als deze situatie nog maanden gaat duren, krijgen we niet alleen te maken met overbelaste ouders en mantelzorgers, maar ontstaat er ook een enorm stuwmeer-effect. De problematiek die nu niet tijdig ondersteund wordt, komt na Corona versterkt en verdiept boven water. Angststoornissen die nu niet behandeld worden, komen terug als depressies. Mensen met een angststoornis kunnen nog redelijk functioneren qua school, stage of werk, mensen met een depressie vertonen meer maatschappelijke uitval en hebben langer en zwaardere zorg nodig. Onbehandelde psychische problemen of middelengebruik kunnen leiden tot ernstige GGZ-problematiek, tot verslavingen en tot relatieproblemen, geweld, studie-uitval en werkloosheid. Mensen die heel kwetsbaar zijn en vanwege hun fysieke of psychische gesteldheid niet de hele dag alleen thuis kunnen en die nauwelijks een sociaal netwerk hebben. Voor deze mensen is dagbesteding of dagopvang een noodzaak, om verergering te voorkomen.

Naast deze inhoudelijke zorgen heeft de PvdA ook een financiële zorg.

Over de financiering van huidige zorgverlening in Corona-tijd hebben gemeenten afspraken met het Rijk gemaakt. Maar als het boeggolf-effect zich na Corona voordoet, dan zal er tegen die tijd een veel groter en intenser beroep gedaan worden op de zorg en dus op de gemeentelijke middelen. Dat komt dan tegen die tijd ten laste van de gemeentelijke begroting, die nu al onder druk staat, tenzij er nu met het Rijk afspraken gemaakt worden over de financiering van dit boeggolf-effect.

Dit brengt de PvdA fractie tot de volgende vragen.

Wij beantwoorden de vragen van de raadsfractie van de PvdA als volgt:

1. Is het sociaal domein aan het nadenken over alternatieven voor de rest van dit jaar of heeft het college hen gevraagd daarover na te denken conform de richtlijnen van VWS?

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/04/16/zorg-voor-kwetsbare-mensen-die-thuis-wonen-nader-uitgewerkt>

Ja, er wordt nagedacht over alternatieve manieren van hulpverlening en deze wordt ook al ingezet.

In lijn met de richtlijnen van het ministerie van VWS wordt per situatie door het Sociaal Wijkteam, CT en/of de aanbieder van jeugdzorg of maatschappelijke ondersteuning beoordeeld welke inzet nodig en mogelijk is. Hierbij hebben wij aanbieders de ruimte gegeven om ondersteuning op een alternatieve manier in te zetten passend bij de situatie van de inwoner.

Datum 15 mei 2020

Met de zorgaanbieders beschermd wonen en maatschappelijke opvang hebben we afspraken gemaakt over hoe te handelen als individuele organisaties en als keten, bij eventuele besmettingsuitbraken. Er wordt noodopvang aangeboden voor kwetsbare kinderen. Dit loopt voor het primair onderwijs (PO) gewoon door naast de openstelling. Het voortgezet onderwijs (VO) biedt ook nog steeds noodopvang. Er gaan onder strikte voorwaarden individuen of kwetsbare jeugdigen naar zorgboerderijen. Het SWT doet huisbezoeken wanneer er zorgen zijn.

Voorop staat dat wij de continuïteit van de zorg en de zorgverlening zo veel als mogelijk blijven borgen binnen het Sociaal Domein.

Deze crisis vraagt om samenwerking en wij constateren dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. Zowel binnen onze eigen gemeente als op regionaal niveau zoals binnen de jeugdhulpregio IJsselland. Opgedane ervaringen met bijvoorbeeld hulpverlening via beeldbellen en geleerde lessen met alternatieve vormen van dagbesteding, worden onderling gedeeld en zijn behulpzaam voor de tijd die komt.

Het verdere verloop van de crisis laat zich moeilijk voorspellen maar naast de maatregelen die nu nodig zijn, kijken we ook vooruit. Met de aanbieders beschermd wonen en de toegang tot deze voorzieningen bespreken we hoe we zo goed mogelijk de instroom, doorstroom en uitstroom op gang kunnen helpen, zodat deze mensen die de ondersteuning nodig hebben snel op een passende plek komen, en mensen die qua herstel naar huis kunnen uitstromen. Hiervoor hebben we ook de woningcorporaties nodig om passende huisvesting beschikbaar te stellen.

Extra aandacht daarin heeft de toekomst van de nachtopvang en doorontwikkeling van de Herberg, omdat de wijze waarop tot op heden in onze en andere regio's een centrale nachtopvang georganiseerd werd, niet coronaproof is en in een anderhalvemetersamenleving om aanvullende maatregelen vraagt. Daar gaan we nu met de keten mee aan de slag.

Overigens levert deze crisisperiode ook nieuwe inzichten op over de effectiviteit en impact van hulpverlening. Voor sommige kinderen die op school gedragsproblemen vertonen, blijken ineens bij thuisonderwijs ineens veel beter te functioneren. Zie ook het artikel "Jeugdhulpbestuurder: 'Het gaat blijkbaar beter als wij een stapje terug doen'".¹

Ook blijkt uit onderzoek van Trimbos dat voor veel mensen met psychische problemen de veranderde maatschappelijke dynamiek ook gunstige effecten heeft, doordat zij meer rust en minder prikkels en (sociale) stress ervaren.²

Het is niet eenvoudig om nu al ver vooruit te denken over alternatieven voor de rest van het jaar en hoe dit financieel vorm te geven. Wij volgen in deze in ieder geval nauwgezet de richtlijnen van het Rijk en de VNG. We proberen daarbij zo flexibel mogelijk in te spelen op veranderende omstandigheden. De uitgangspunten veranderen echter niet en dat is dat wij de continuïteit van de zorg en de zorgverlening zo veel als mogelijk blijven borgen ook als de crisis langer gaat duren.

¹ <https://www.lc.nl/friesland/Jeugdhulpbestuurder-Het-gaat-blijkbaar-beter-als-wij-een-stapje-terug-doen-25658960.html>

² <https://www.trimbos.nl/actueel/nieuws/bericht/driekwart-leden-panel-psychisch-gezien-heeft-geen-face-to-face-contact-met-hulpverlener>

Datum

15 mei 2020

2. Kinderen tot 12 jaar mogen weer naar school. Wat zijn de mogelijkheden om kinderen tot 12 jaar (met een zorgvraag of indicatie) ook weer toe te laten tot zorgboerderijen en andere vormen van dagbesteding en dagopvang in het sociaal domein? Is het College bereid dit te onderzoeken samen met de zorgaanbieders?

De richtlijnen van het RIVM zijn leidend als het gaat om de mogelijkheden voor kinderen tot 12 jaar met betrekking tot zorgboerderijen en andere vormen van dagbesteding en dagopvang. Op basis daarvan heeft het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) een handreiking gemaakt voor de dagopvang, dagbesteding en dagbehandeling voor jeugdigen.³ Daarin geldt als uitgangspunt dat voor kinderen en jongeren die geen verkoudheidsklachten hebben zoals neusverkoudheid, loopneus, hoesten, keelpijn, koorts en/of benauwdheid dagopvang, dagbesteding en dagbehandeling kan doorgaan, met inachtneming van de hygiënevoorschriften van het RIVM.

In de bestuurlijke en ambtelijke contacten met jeugdhulpaanbieders - al dan niet naar aanleiding van concrete vragen hierover – wijzen we consequent op de geldende richtlijnen van het RIVM en de handreikingen van het NJI. Het college spreekt graag haar vertrouwen uit in de kennis en kunde van de betreffende professionals van zowel de aanbieders in onze gemeente en regio, als die van het RIVM en het NJI. De landelijke richtlijnen en handreikingen worden zorgvuldig nageleefd en per aanbieder en zorgvorm ingevuld. Wij zien daarom geen aanleiding om vanuit het college op dit punt een onderzoek te initiëren.

3. Ook PGB-aanbieders (Wmo 2015, Jeugdwet, Wlz) zijn opgeroepen zich maximaal in te spannen om te zorgen voor continuïteit van zorg en ondersteuning van kwetsbare personen. Dit geldt ook voor de dagbesteding en -opvang die wordt ingekocht met een pgb. Op welke wijze kunnen deze PGB-aanbieders deze dagbesteding en dagopvang invullen om verergering van reeds bestaande problematiek te voorkomen?

Bij de verlening van ondersteuning, hulp of zorg dienen de overheidsmaatregelen in verband met het coronavirus nageleefd te worden. Daarbij maakt het niet uit of de sprake is van zorg in natura of op basis van een persoonsgebonden budget. Zie daarom ook het antwoord op vraag 2.

Door de VNG zijn ook voor dagbesteding richtlijnen opgesteld, waarin diverse mogelijkheden worden genoemd. Deze worden nu ook door zorgaanbieders ingezet. Denk aan activiteiten op de kamer, wandelen onder begeleiding, werken in de tuin / op de boerderij of binnen de eigen dagbestedingslocatie. In kleine groepjes worden creatieve oplossingen gevonden.

Voor cliënten maatschappelijke opvang zijn enkele kleinschalige specifieke dagbestedingslocaties nog open of met behulp van begeleiders van Zwolle Actief en Focus geopend.

4. In deze tijd moeten mensen soms weer een beroep doen op huisvesting bij hun ouders of andere familie of kennissen. Dat wordt soms echter bemoeilijkt door de kostendelersnorm. Bent u bereid om (daar waar dit zich voordoet) tijdelijk de kostendelersnorm niet toe te passen, zodat mensen dakloze jongeren met een inkomen of uitkering in huis kunnen nemen?

³ <https://www.nji.nl/nl/coronavirus/Professionals/Handreiking-dagopvang-dagbesteding-en-dagbehandeling>

Datum 15 mei 2020

Ja, we zijn bereid om bij mensen tijdelijk de kostendelersnorm niet toe te passen zodat dakloze jongeren met een inkomen makkelijker in huis kunnen worden genomen. We staan toe dat daklozen tijdelijk verblijven op een ander adres dan waar ze staan ingeschreven. Hierdoor wordt de feitelijk verblijf biedende inwoner niet geconfronteerd met kortingen. Deze afwijkende regeling wordt sinds half april toegepast tot aan het einde van de coronacrisis. Deze noodoplossing wordt gemonitord aan de hand van registraties bij De Herberg en Centrale toegang.

We hanteren niet een strakke einddatum voor deze noodoplossing. De afbouw van deze noodoplossing zal in nauwe samenwerking en afstemming met De Herberg en Centrale toegang gebeuren bij verandering in de coronamaatregelen.

5. De rijksoverheid geeft miljarden meer uit dan begroot, maar houdt deze extra miljarden buiten het regulier uitgavenkader. Het gemeentefonds groeit dus niet mee met deze uitgaven. Maar het gemeentefonds zal wel mee gaan krimpen met de ongekende bezuinigingsronde die er ongetwijfeld komt. Is het College met het Rijk in gesprek over de kosten van het sociaal domein na de Coronaperiode (een periode met een verwacht stuwmeer-effect, extra uitgaven en tegelijkertijd minder inkomsten agv van de verwachte bezuinigingen)?

Zo nee, is het college bereid om met het Rijk in gesprek te gaan hierover?

Op dit moment zijn de gemeenten en ook Zwolle zowel op hoog ambtelijk als bestuurlijk niveau in gesprek met het Rijk over de financiële gevolgen van de crisis voor de gemeenten. Dit gebeurt hoofdzakelijk in VNG verband en vaak in samenwerking met de andere 100.000+ gemeenten. Onderwerpen zijn:

- de tegemoetkomingen van het Rijk aan gemeenten van de meerkosten als gevolg van de crisis maar ook de minderopbrengsten,
- het meerjarig 'bevrozen' van de algemene uitkering op het niveau van voor de crisis,
- maar ook de onderwerpen van voor de crisis zijn nog altijd actueel zoals de tekorten op de jeugdzorg, herijking van het gemeentefonds en het nieuwe verdeelmodel beschermd wonen.

We zullen u periodiek op de hoogte houden over de uitkomsten van de gesprekken en de hoe zich dit financieel vertaalt voor de gemeente Zwolle.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Ingrid Geveke

Datum

15 mei 2020

Datum

15 mei 2020